

Інститут зоології
ім. І. І. Шмальгаузену НАН України

1–3 червня 2021 р., м. Київ

Зоологія в сучасному світі: виклики ХХІ століття

Тези доповідей

Київ – 2021



Тези доповідей наукової конференції «Зоологія в сучасному світі: виклики XXI століття» (м. Київ, Інститут зоології НАН України, 1-3 червня 2021 р.). – Київ, 2021. – 112 с. – <http://mail.izan.kiev.ua/IZAN90-abstracts.pdf>

У збірнику представлено тези доповідей наукової конференції, присвяченій 90-річчю заснування Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України, «Зоологія в сучасному світі: виклики XXI століття». Конференція проходила на базі Інституту зоології ім. І. І. Шмальгаузена НАН України 1–3 червня 2021 року. Впродовж конференції представлено понад 100 доповідей, підготовлених за результатами оригінальних досліджень у галузі фауни, екології, паразитології, морфології тварин, палеонтології та палеоекології, історії та методології зоологічних досліджень, а також охорони тваринного світу.

Тези, включені до збірки, представлені у вигляді, в якому були подані авторами з деякими суто технічними правками. Організатори конференції не несуть відповідальності щодо науковості та змісту представлених матеріалів.

Технічне редагування: Н. С. Атамась, О. В. Годлевська, І. І. Дзеверін,
М. А. Калюжна, Т. А. Кузьміна, А. О. Маркова, О. С. Шевченко, Є. Ю. Яніш.

Верстка: О. С. Шевченко, О. В. Годлевська.

Морфофункціональні особливості кишечника птахів як пристосування до польоту

Харченко Л. П., Ликова І. О.

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди
E-mail: harchenko.lp1402@gmail.com, irlyk16@gmail.com

Результати наших досліджень підтверджують взаємозв'язок відносної довжини кишечника з польотом та стратегією кормодобування. Підтвердженням вищезазначеного є дослідження кишечника комахоїдних видів птахів з атакуючою стратегією добування корму в польоті, у яких відносна довжина кишечника в середньому на 10–20 % менша, ніж у птахів таких само розмірів, але із іншою стратегією добування корму (збирачі).

Наслідком відносно короткого кишечника є слабка його морфологічна і функціональна диференціація. Незважаючи на те, що з позицій класичних уявлень це анцестральна ознака, такий стан диференціації кишечника цілком узгоджується із способом локомоції і особливостями живлення птахів.

Відносно короткий кишечник робить його універсальним органом, здатним виконувати функцію травлення, сприяє всмоктуванню поживних речовин по всій його довжині, швидко проходить хімусу та підтриманню оптимальної маси тіла при польоті, оптимізує співвідношення між абсорбційною поверхнею кишечника і масою тіла.

Суміщення таких ознак як відносно короткий кишечник, слабка диференціація його на відділи із високим рівнем метаболізму птахів та інтенсивними процесами травлення сприяли формуванню в організації травної системи структур і механізмів, які можна трактувати як компенсаторні.

До компенсаторних структур відносяться: складна архітектоніка рельєфу слизової оболонки, поліморфізм ворсинок, складне просторове розташування пластинок слизової (комірки, камери, лабіринти). Активна ферментативна поверхня слизової оболонки кишечника збільшується за рахунок загальнокишкових залоз — крипт.

Компенсаторні фактори короткому кишечнику — антиперистальтичні скорочення стінок кишечника, поновлення активності пепсину та формування пелеток.